

SANATSIZ YAŞAM UYKUDA YAŞAM

Tamer Levent
İstanbul Karaköy
Rotary Kulübü Üyesi

aşamakta olduğumuz dünya çağında, yalanlar; kuşkulu para kaynakları, siyasetçilerin toplumsal çıkar ve gelecek odaklı olmayan tutum ve davranışları; yaşamımızın parçası haline almış profesyonel terör ve onun beklenemedik zamanlardaki saldırıları; hukuk kavramının içinin boşaltılmasına alışmak zorunda bırakıldığımız körleşmiş bir yaşamı oluşturuyor. Sanki eski maddelerdeki gibi, büyümlü bir tozun sebep olduğu bu körlüğün, mutlaka fark edilmesi gerekiyor. Çünkü bu tozun içinde, vahşi bir mantıksızlık; sabırla çözümlenmeye karşı direnç, "uzmanlara" a duyulan güvensizlik, basit ve gündelik çözümlere tutkuyla duyulan inanç var. Bir de toplumsal çıkarlar yerine bu tozu yaratanlara bağımlılık duyma uyuşturucusu var. Bir de, Dünyada göçmen hareketi barajların taşması gibi dalga dalga yayılırken, başkalarına horozlanmak için ülkesine bağlılık görünüşü ve kültürel saflık içgüdüleri ile geçmişe özlem duyanları sömüren, hepsi birbirine benzer alaycı politikacılar."

Ünlü İngiliz roman yazarı Ian McEwan'ın, Kafka'nın Değişim romanından yola çıkarak yazdığı "Hamamböceği" isimli kısa hiciv romanının önsözünde belirttiği bir tespit ile başladım yazıma.

Çünkü, 70 bin yıl önce mağarada doğan bir bebek ile, bu günün dünyasında doğan bir bebek aynı DNA ları taşıyorlar artık. Çünkü 70 bin yılda insan kendisini ve yaşamını her seferinde yeniden yarattı. Bu yaratım sürecinde doğayı tanıyarak, diğer canlıları tanıyarak, beynine yüz yıllarca deneyimler kaydedip, sonra da onların birikiminden her seferinde yeniden anlamlar çıkararak yaşamı her seferinde güncellenen kayıtlar ile yeniden deneyimlediler. Yeniden düşündüler ve diğer canlılardan farklı bir yaşam geliştirdiler.

Bu süreç, her seferinde bir önceki deneyimlerin yeniden elden geçirilmesi ve incelenmesi ile sürekli gelişme gösterdi. Tıpkı bir ressamın yapmaya başladığı tablosunu yaratırken, insanlığın yaşamakta olduğu evre ve onun kültürel yapısıyla bağlantılı olan değişimleri, tablosuna uygulaması gibi. Yazarın yazdığı sayfaları tekrar okuduğunda onları yırtıp yenilerini yazması gibi, müziğin besicisinin her deneyimden sonra gerçekleşen gelişmesi ile farklı sesler duyarak onları dinleyicilere de duyurabilecek notalar bulması gibi. İnsanın sağlık problemlerine daha özenle yaklaşarak, sebeplerini bulmak, tahlil teşhis ve tedavi süreçlerini oluşturup, hiçbir şeyden haberi olmadan hastala-

nip ölen insanları yaşatacak ince buluşları gerçekleştirmek gibi. Kıtalar arası yolculuk yapma ihtiyacı duyup, yük hayvanlarını ehlileştirirken, onların yerine motorlu taşıtlar icat edebilmek, uzayda çalışmalar yapmak gibi bir süreci oluşturdu insanlık. Bu gün artık mağarada hiç yaşamamış gibi, hatta onu hiç aklına getirmeden bir yaşamı sürdürüyor. Üstelik kendi soyunun yarattığı süreç içinde elde edilen olanaklardan yararlanarak veya yararlanmayarak. Yaşadığı dünyanın nereden nereye geldiğini, kendisinin ve dünya insanının bu sürece ortak olup olmadığını sorgulamadan, gelinen bu noktadan sonra, insanlık kendisini değersiz bulmayı kabullenmiş mi oluyor bu durumda? Ama bu da onun geçmişi ile çelişiyor. Yaşanan evrimlere ayak uydurması ile çelişiyor! O zaman, bu insanlık aleminin nasıl daha yaşanabilir bir dünya kurabileceğini düşünmeden yaşamaması için, ancak uyutulmuş olması gerekiyor! Üzerine dökülen bu uyku tozu, sadece uykuyu değil, aynı zamanda onun içindeki kaygı bozukluklarını, korkuyu, endişeyi ve bütün yanlışlıklarına rağmen yaşamakta olduğu şartları kabul etmeyi, hatta bu en kötü şartları bile yaşarken, kendilerine bu yaşama fırsatını verdiği için kendi yarattığı ve onlar ile alay eden politikacılara şükretmeyi sağlayan maddeler içeriyor. Bu maddeler de, ezberci öğretim, eğitimsizlik gibi temel sorunlara dayalı, sanat kavramını yaşadığı evrim sürecinin adı olarak anlaması engellenmiş insan toplulukları yaratıyor. Beyin yapısındaki malzemeleri kullanması ve geliştirmesine olanak sağlayacak, düşünce geliştirme, farkındalığını engelliyor. Mağara devrinin değil, bu günün DNA'sı ile doğmuş olmasına rağmen, sanki ona mağara devri insanı sosyal yaşamı uygun bulunuyor.

İnsanlık, bu uyku halini yaratan ve yaratıcı düşünceyi körelten, toz yada o tozu yaratan nedenlerden kurtulup, içinde yaşadığı çağın olanaklarını daha yaşanabilir bir dünyaya ya dönüştüremeyecek mi hiç?

Aristoteles, Platon, Sokrates, Epiküros, Heraklitos gibi filozoflar, onlardan önce - onlardan sonra, insanlık tarihini ve daha iyi yaşama düşüncelerini deneyimleyenlerin birikimleri, bu yüzyılın sosyal yaşam arayışında hiç etkili olmayacak mı? Bu anlayışların çağlar boyu deneyimlenmesi, onlardan süzülen birikimler, insan oğlunu bu yapay güzellik uykusundan uyandırmayacak mı?

Demokrasi kültürü daha da gelişsin, katılımcı demokrasi, ileri demokrasi kavramları ve bu kavramların içeriğine uygun sistemler kurulması, davranış ve yaşam kaliteleri, isdiham politika-

ları, eğitim planlamaları, pozitif düşünce ve beyin kapasitesini geliştirme çalışmaları, önce insan düşüncesi ve 20. yüzyılın en önemli filozof ve tiyatro adamı Bertold Brecht in söylediği gibi, sanatların en yücesi olarak yaşama sanatını geliştirmek konusunda insanlık 70 bin yıllık deneyimlerinden sosyal çözüm buluşları üretemeyecek mi?

Çağımız, SANAT kavramının artık sadece resim, müzik, tiyatro, dans, edebiyat, mimarlık, sinema, fotoğraf, spor gibi dallardan ibaret olmadığını, bu meslek alanları sanat kavramını ve onun özelliklerini görünür kıldığı ve üzerinde tartışma yaratabildiği için konuşma dilinde sanat olarak tanımlanma kolayına kaçıldığını anlamak zorunda. Bu durumda tıp alanında, fizikte, kimyada, astronomide, matematikte, geometride, retorik ve gramerde de sanat kavramı, bu alanlarda yapılan yaratıcı düşünce ve onun ürünü yaratma konusunda kullanılmalıdır.

Çünkü bu doğrultuda gerçekleşecek yeniden anlama ile, yaşama yol gösterecek ve insanlığın ortak gururu olarak yaşamın sanat sallaşması düşüncesi anlam kazanacaktır. O zaman da Brecht'in dile getirdiği yaşama sanatına ulaşmak, anlaşılacak, dünya insanının ortak düşüncesi olacaktır.

Bu anlayışın bütünselleştirici ismi olarak kullandığımız SANATAEVET ile kastettiğimiz; yaşamın bütününe sanat felsefesi ve sorumluluğu ile bakmak, tıpkı dünyaca ünlü, insanlık örneği, bir eserin gerçekleştirilmesinde gösterilen özen de olduğu gibi, yaşamın aklın ve düşüncenin önemine değer vererek yeniden planlanmasına neden olmalıdır.

SANATAEVET diyerek, insanlık bu pozitif anlayış ve onun önerdiği düşünce biçiminde buluşarak, yaşadığımız milenyumda dünyayı yeniden yapılandırma, hayallerini gerçeğe dönüştürme farkındalığını harekete geçirmelidir.

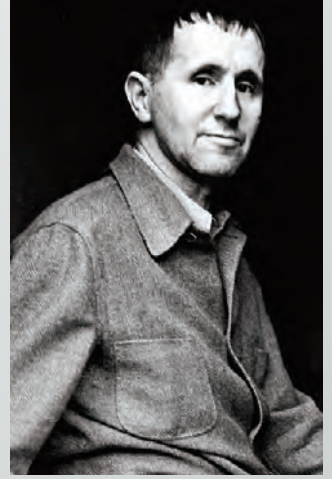
Bu politik bir anlayış arayışı değil, insancıl bir anlayış olarak, tüm farklı politik düşüncelerin de benimseyeceği, merkezinde insanın varoluş felsefesi olan bir vizyona dönüşmelidir.

SANAT ideolojik değil, yaratıcı ve gelecekçi yaşam düşüncesinin vizyonu olmalıdır.

Bu vizyon etrafında insanlık en yararlı eserleri yaratmak için çaba göstermelidir.

2022 umarım, bu anlayışı benimseyen insanlığın uyuyan güzel tozundan kurtulma yılı olur.

SANATAEVET

**"Barış,
insandan
yana olan
tüm
çabaların,
tüm
üretim,
yaşama
sanatını da
içermek
üzere tüm
sanatların
temelidir."**

Bertold Brecht